HISTORIA DA FILOSOFÍA

OPCIÓN A

Lea atentamente *o seguinte* ***texto*** *de ARISTÓTELES e* ***a partir del responda as cuestións que se formulan****.*

- *Teña en conta que se trata de* ***cuestións interrelacionadas****. Procure integrar as respostas nunha* ***composición redactada de maneira unitaria****.*
- *Na avaliación da proba teranse en conta non só os contidos do exposto (coñecemento da materia), senón tamén as calidades formais da exposición, tanto nos aspectos relativos ao uso dun vocabulario apropiado, coma no referente á corrección sintáctica, ortográfica e retórica.*

TEXTO

A comunidade perfecta de varias aldeas é xa a cidade, con, por así dicilo, a perfección de toda suficiencia (*autárkeia*), e nacida para vivir, pero existente para *vivir ben*. Por iso toda cidade o é por natureza, se tamén o son as comunidades previas, xa que ela é fin destas e a natureza é fin. Porque o que cada ser é, despois de rematada a súa xénese, é o que dicimos que é a súa natureza, por exemplo, a do home, do cabalo, da casa. Ademais a causa e o fin son o mellor, e a suficiencia é fin e o mellor.

De todo iso resulta que a cidade é das realidades naturais e que o home é un animal social (*zôon politikón*), e que o asocial por natureza e non por acaso ou é inferior ou superior ao home, coma o censurado por Homero como

home sen tribo, sen leis, sen fogar

pois quen é tal por natureza tamén é desexoso de guerra, por ser como unha peza solta no xogo das damas.

Por qué o home é animal social en maior medida que a abella ou calquera animal gregario é cousa evidente: a natureza, como dicimos, nada fai en van, o home é o único dos animais que ten a palabra (*lógos*). Pois ben, a voz é signo do doloroso e do pracenteiro e por iso está presente tamén nos outros animais, xa que a súa natureza chega ata ter percepcións do doloroso e do pracenteiro e a que as signifiquen uns ós outros. Pero a palabra é para expresar o conveniente e o danoso, así como o xusto e o inxusto, porque é propio dos homes fronte aos outros animais ser o único que ten percepción do ben e do mal, do xusto e do inxusto, e doutras cousas. A comunidade en todo iso fai a familia e a cidade.

A cidade está por natureza antes que a familia e que cada un de nós, pois é de necesidade que o todo estea antes que a parte: morto o todo, non haberá nin pé nin man, se non é equivocamente, por exemplo, se falamos dunha man de pedra, a tal man será unha man morta. Todo está definido pola súa función e pola súa capacidade, de tal xeito que, cando as cousas xa non son, non se debe dicir que seguen sendo elas, senón algo co mesmo nome. É evidente, pois, que a cidade é por natureza e antes que cada un, xa que, se cada un illado non é autosuficiente, estará na mesma posición que as demais partes fronte ao todo, e aquel que non ten capacidade de vivir en sociedade ou que nada necesita pola súa autosuficiencia, non é parte ningunha da cidade, mesmamente coma unha besta ou un deus. Por natureza está en todos o impulso cara a tal sociedade, e o primeiro que a estableceu é causante de grandes bens, xa que, tal coma o home cabal é o mellor dos seres vivos, así tamén, afastado de lei e xustiza, é o peor de todos, porque a inxustiza máis inaturable é a que ten armas, e o home por natureza ten armas para a prudencia e a virtude, pero é moi posible que as empregue para os seus contrarios; por iso sen virtude o home é o máis impío e salvaxe, e o peor para as luxurias e as enchentes, mentres que a xustiza é da sociedade porque a xustiza é ordenación da comunidade política, a xustiza é decisión do que é xusto.

ARISTÓTELES, ***Política*** libro I 1253a5–a38

CUESTIÓNS PRINCIPAIS ÁS QUE DEBE DAR RESPOSTA A COMPOSICIÓN

I) <u>Marco histórico e conceptual</u>: (avaliación:de 0 a 2,5 puntos)

— Situar o autor do texto no marco histórico-cultural e filosófico da súa época.
— Cuestión contextual: crítica da doutrina platónica.

II) <u>Comprensión</u>: (avaliación:de 0 a 6 puntos)

— Lea atentamente o texto e *a partir del* responda a seguinte cuestión temática: a idea de cidadán en Aristóteles: a idea de polis e a condición de cidadán.

III) <u>Coñecemento específico</u>: (avaliación:de 0 a 1,5 puntos)

— Atendendo á problemática do texto e á cuestión temática, expoña –con claridade e rigor conceptual– as relacións (de semellanza ou diferenza) con outros autores, correntes filosóficas ou épocas da “Historia da Filosofía”.
— Comentario persoal.

HISTORIA DA FILOSOFÍA

OPCIÓN B

Lea atentamente *o seguinte* ***texto*** *de DESCARTES e* ***a partir del responda as cuestións que se formulan****.*

- *Teña en conta que se trata de* ***cuestións interrelacionadas****. Procure integrar as respostas nunha* ***composición redactada de maneira unitaria****.*
- *Na avaliación da proba teranse en conta non só os contidos do exposto (coñecemento da materia), senón tamén as calidades formais da exposición, tanto nos aspectos relativos ao uso dun vocabulario apropiado, coma no referente á corrección sintáctica, ortográfica e retórica.*

TEXTO

Foi isto causa de que eu pensara que se precisaba buscar outro método que, comprendendo as vantaxes destes tres, estivese exento dos seus defectos. E, como a abundancia de leis fornece decote escusas para os vicios, de xeito que un Estado está tanto mellor regulamentado canto, non tendo senón moi poucas leis, estas son moi estreitamente observadas; así, en lugar dese gran número de preceptos dos que está composta a lóxica, crin que, sempre que tomase unha firme e constante resolución de non deixar de observalos nin unha soa vez, abondaría cos catro seguintes.
Consistía o primeiro en non aceptar xamais ningunha cousa como verdadeira que non coñecese evidentemente ser tal; é dicir, evitar coidadosamente a precipitación e a prevención; e non aceptar nada nos meus xuízos senón aquilo que se presentase tan claramente e tan distintamente ao meu espírito que non tivese ocasión ningunha de poñelo en dúbida.
O segundo, dividir cada unha das dificultades que examinase en tantas partes como fose posible e requirible para mellor resolvelas.
O terceiro, conducir por orde os meus pensamentos, comezando polos obxectos máis simples e máis doados de coñecer, para subir pouco a pouco, como por graos, ata o coñecemento dos máis compostos; e supoñendo mesmo unha orde entre aqueles que non se preceden naturalmente uns aos outros.
E o derradeiro, facer en todo enumeracións tan completas, e revisións tan xerais, que estivese seguro de non omitir nada.
Esas longas cadeas de razóns, todas simples e fáciles, das que os xeómetras teñen costume de se serviren para chegar ás súas máis difíciles demostracións, déronme ocasión de imaxinar que todas as cousas que poden caer baixo o coñecemento dos homes sucédense unhas ás outras da mesma maneira, e que, soamente con absterse de aceptar como verdadeira ningunha que non o sexa, e gardar sempre a orde precisa para deducir unhas das outras, non pode haber entre elas ningunha tan afastada á que finalmente non se chegue, nin tan agachada que non se descubra. E non me foi difícil buscar por cales era necesario comezar, pois sabía xa que era polas máis simples e as máis doadas de coñecer; e, considerando que entre cantos procuraran con anterioridade a verdade nas ciencias, só os matemáticos puideron atopar algunhas demostracións, é dicir, algunhas razóns certas e evidentes, non dubidaba que debería comezar polas mesmas que eles examinaron (...).

R. DESCARTES, *Discurso do método*

CUESTIÓNS PRINCIPAIS ÁS QUE DEBE DAR RESPOSTA A COMPOSICIÓN

I) <u>Marco histórico e conceptual</u> : (avaliación:de 0 a 2,5 puntos)

— Situar o autor do texto no marco histórico-cultural e filosófico da súa época.
— Cuestión contextual: a vinculación do empirismo e o racionalismo coa revolución científica.

II) <u>Comprensión</u>: (avaliación:de 0 a 6 puntos)

— Lea atentamente o texto e *a partir del* responda a seguinte cuestión temática: o problema do método.

III) <u>Coñecemento específico</u>: (avaliación:de 0 a 1,5 puntos)

— Atendendo á problemática do texto e á cuestión temática, expoña –con claridade e rigor conceptual– as relacións (de semellanza ou diferenza) con outros autores, correntes filosóficas ou épocas da “Historia da Filosofía”.
— Comentario persoal.

HISTORIA DA FILOSOFÍA

OPCIÓN A

Lea atentamente *o seguinte e* ***texto*** *de ARISTÓTELES e* ***a partir del responda as cuestións que se formulan****.*

- *Teña en conta que se trata de* ***cuestións interrelacionadas****. Procure integrar as respostas nunha* ***composición redactada de maneira unitaria****.*
- *Na avaliación da proba teranse en conta non só os contidos do exposto (coñecemento da materia), senón tamén as cualidades formais da exposición, tanto nos aspectos relativos ao uso dun vocabulario apropiado, coma no referente á corrección sintáctica, ortográfica e retórica.*

TEXTO

Feitas estas distincións, cómpre examinar as causas, cales e cantas son. E xa que se trata de coñecer, e non cremos ter coñecemento de algo sen antes ter captado en cada caso o porqué (e isto vén sendo captar a causa primeira), é evidente que nós temos que facelo coa xeración e a destrución e con todo cambio natural, a fin de que, coñecendo os seus principios, intentemos encamiñar ata eles cada unha das nosas investigacións.
Nun sentido (a) chámase causa a ese constitutivo inherente do que se fai algo, coma tal o bronce da estatua e a prata da copa e os seus xéneros. Noutro sentido (b) é a forma e o modelo, é dicir, a definición da esencia e os seus xéneros (así a causa da octava é a relación de dous a un, e en xeral o número), e tamén as partes da definición. E tamén (c) é aquilo de onde xorde o principio primeiro do cambio ou do repouso; así quen toma unha resolución é causa, o pai e causa do fillo, e en xeral o que fai é causa do feito e o que produce un cambio é causa do cambiado. E aínda máis (d), é o fin, aquilo para o que é algo, como a saúde con relación ó paseo. Pois, por que paseamos? Dicimos que para ter saúde e, ó falar así, cremos indicar a causa. E son un medio para o fin todas as cousas que outro move; así o adelgazamento ou a purga, os medicamentos ou os instrumentos cirúrxicos, todos eles son medios para a saúde, pero hai diferenzas entre eles, xa que uns son accións e outros instrumentos.

ARISTÓTELES, ***Física*** II-3 194b16-195a3

CUESTIÓNS PRINCIPAIS ÁS QUE DEBE DAR RESPOSTA A COMPOSICIÓN

I) Marco histórico e conceptual: (avaliación: de 0 a 2,5 puntos)

— Situar o autor do texto no marco histórico-cultural e filosófico da súa época.
— Cuestión contextual: o proceso de abstracción fronte ao acceso dialéctico ás ideas de corte platónico.

II) Comprensión: (avaliación: de 0 a 6 puntos)

— Lea atentamente o texto e *a partir del* responda a seguinte cuestión temática: a teoría hylemórfica no seo da physis: a teoría causal.

III) Coñecemento específico: (avaliación: de 0 a 1,5 puntos)

— Atendendo á problemática do texto e á cuestión temática expoña –con claridade e rigor conceptual–, as relacións (de semellanza ou diferenza) con outros autores, correntes filosóficas ou épocas da "Historia da Filosofía".
— Comentario persoal.

HISTORIA DA FILOSOFÍA

OPCIÓN B

Lea atentamente *o seguinte e* ***texto*** *de LOCKE e* ***a partir del responda as cuestións que se formulan****.*

- *Teña en conta que se trata de* ***cuestións interrelacionadas****. Procure integrar as respostas nunha* ***composición redactada de maneira unitaria****.*
- *Na avaliación da proba teranse en conta non só os contidos do exposto (coñecemento da materia), senón tamén as cualidades formais da exposición, tanto nos aspectos relativos ao uso dun vocabulario apropiado, coma no referente á corrección sintáctica, ortográfica e retórica.*

TEXTO

§ 89. Polo tanto, onde queira que calquera número de persoas se xunten nunha sociedade dispostas a abandonar cada un o seu poder executivo da lei da natureza, e a renunciar a el a favor do poder público, alí e só alí haberá unha sociedade política ou civil. E isto dáse onde queira que un número calquera de homes, en estado de natureza, pase a formar unha sociedade co fin de construír unha persoa ou corpo político baixo a soberanía dun goberno supremo, ou tamén cando calquera particular se une e incorpora a un goberno xa feito. Xa que neste caso autoriza á sociedade ou, o que é o mesmo, ó poder lexislativo dela a facer leis para el, tal e como o ben público de dita sociedade requira, para a execución das cales é preciso (como para os seus propios decretos) a súa colaboración. E isto pon os homes fóra do estado de natureza e dentro daquela república [commonwealth], establecendo un xuíz na terra con autoridade para a determinación de todas as controversias de dereito que xurdan entre eles, e para reparar as inxurias que puideran ocorrer contra calquera membro da república [commonwealth], o cal será xulgado polo poder lexislativo ou polos maxistrados sinalados para tal fin. E onde queira que houbese un número de homes dalgún xeito asociados, que non tivesen tal poder decisivo ó que apelar, entón alí estarán aínda no estado de Natureza.
§ 90. E polo tanto, é evidente que a monarquía absoluta, a cal é considerada por algúns como a única forma de goberno válida no mundo, é de feito incompatible coa sociedade civil e, polo tanto, non pode ser unha forma de goberno civil en absoluto. Dado que o fin da sociedade civil é evitar e remediar aqueles inconvenientes do estado de natureza que se derivan necesariamente do feito de que cada home sexa xuíz do seu propio caso, establecendo unha autoridade coñecida á cal calquera membro desa sociedade poida apelar en caso de ser inxuriado, ou en caso dunha controversia que poida xurdir, e á cal todos os membros de dita sociedade deban obedecer. Onde queira que haxa un grupo de persoas que non teñan tal autoridade á que apelar, e que poida decidir calquera diferenza que entre eles poida alí xurdir, esas persoas estarán aínda no estado de natureza. Nel atópase todo príncipe con respecto a aqueles que estean baixo o seu dominio.

J. LOCKE, *Dous Tratados sobre o Goberno* (1.680-1.690). LII

CUESTIÓNS PRINCIPAIS ÁS QUE DEBE DAR RESPOSTA A COMPOSICIÓN

I) Marco histórico e conceptual: (avaliación: de 0 a 2,5 puntos)

— Situar o autor do texto no marco histórico-cultural e filosófico da súa época.
— Cuestión contextual: Renacemento e Reforma.

II) Comprensión: (avaliación: de 0 a 6 puntos)

— Lea atentamente o texto e *a partir del* responda a seguinte cuestión temática: a idea de "estado de natureza" como fundamento ideolóxico do novo estado burgués: a teoría do contrato social en Locke.

III) Coñecemento específico: (avaliación: de 0 a 1,5 puntos)

— Atendendo á problemática do texto e á cuestión temática expoña –con claridade e rigor conceptual–, as relacións (de semellanza ou diferenza) con outros autores, correntes filosóficas ou épocas da "Historia da Filosofía".
— Comentario persoal.

Criterios de Avaliación / Corrección

CONVOCATORIA DE XUÑO

A cualificación máxima de 10 puntos distribuirase así:

1ª parte → 2,5 puntos distribuidos consonte aos seguintes criterios e proporcións:

— Contextualización xeral. ……. **1,25 puntos**

— Cuestión específica de contextualización…… **1,25 puntos**

- Trátase de avaliar **a comprensión epocal** do/da alumno/a. (Isto non inclúe a mera mención de anécdotas).
- O punto (1) de nota máxima atribuido á "contextualización xeral" avalía os coñecementos que o alumno amose sobre a época na que se sitúa o autor, tendo primordilamente en conta a relevancia filosófica dos trazos que se mencionen.

2ª parte → 6 puntos

- Trátase de avaliar **os coñecementos sobre o autor** centrándose na **cuestión temática formulada** e, en relación con esta, a **comprensión do texto.**

3ª parte → 1,5 puntos distribuidos consonte aos seguintes criterios e proporcións:

— Cuestión transversal……. **1,5 puntos**

— Comentario persoal …….. **[1 pto.]**

- Trátase de avaliar **a capacidade do/da alumno/a** para situar a cuestión temática no **horizonte global da historia da filosofía**.
- Hai que contar coa posibilidade de que un/unha alumno/a poida introducir algún atinado comentario persoal que poña en evidencia a súa comprensión. Os comentarios persoais que a/a alumno/a poida eventualmente facer se son pertinentes e atinados poden ser avaliados ata 0,5 puntos. Isto é: no hipotético –ben que improbable– caso dun/dunha alumno/a que non sendo capaz de establecer unha relación nos termos nos que se lle require, introduce comentarios pertinentes e atinados outorgaríaselle **0,5 puntos**.

Todas estas cualificacións **presupoñen que** estamos diante dunha composición unitaria, sintáctica e retoricamente ben estructurada, escrita con pulcritude, respectando escrupulosamente a normativa ortográfica que corresponda, usando o léxico adecuado e poñendo en evidencia unha boa comprensión dos conceptos concernidos.

Os defectos en todos estes aspectos poden ser **penalizados** con **ata 3 puntos**:

Defectos na composición:	perda de **ata 1 punto**
Incorreción ortográfica e/ou gramatical:	perda de **ata 1 punto**
Pobreza léxica e insuficiencia no manexo dos conceptos:	perda de **ata 1 punto**

— Entre os "defectos de composición" débese penalizar o recurso abusivo a esquemas e cadros que claramente pretendan sustituir a exposición verbal, respectando, claro está, aqueles esquemas ou cadros que, sen eludir a redacción, estean oportunamente introducidos como complementos da mesma.

— O carácter unitario da exposición non se desprende da mera ausencia de compartimentación, senón que se refire á efectiva estructuración unitaria. En todo caso a mera fragmentación do exame deberá ser penalizada cun mínimo de 0,5 puntos.

— No tocante á corrección ortográfica e gramatical debemos ser tolerantes cos erros eventuais achacables ás circunstancias propias dun exame. Tamén podemos interpretar con laxitude erros particulares e reiterativos (incorrecciónes ortográficas limitadas en tal ou cal vocablo, construcción defectuosa de tal ou cal estructura gramatical). Temos, iso si, que prestar atención ao teor xeral do exercicio, sobre todo á combinación de reiteración e diversidade nas incorrecións ortográficas, revelando grave descoñecemento e/ou desidia, así como a incapacidade para manter un nivel xeral de corrección gramatical. Penalizarase con contundencia aqueles exames nos que predomine o anacoluto.

— No que atinxe ao uso do léxico e máis á comprensión conceptual debemos de ser rigurosos con aqueles termos e conceptos que resulten esenciais para a comprensión do texto e das cuestións formuladas, así como para a correcta elaboración das respostas. Debemos penalizar os defectos expresivos que denoten carencias discursivas graves dentro do nivel esixible para unha persoa que aspire a acceder á universidade (que é do que se trata).

CONVOCATORIA DE SETEMBRO

A cualificación máxima de 10 puntos distribuirase así:

1ª parte → 2,5 puntos distribuidos consonte aos seguintes criterios e proporcións:

— Contextualización xeral. ..... **1,25 puntos**

— Cuestión específica de contextualización..... **1,25 puntos**

- Trátase de avaliar **a comprensión epocal** do/da alumno/a. (Isto non inclúe a mera mención de anécdotas).
- O punto (1) de nota máxima atribuído á "contextualización xeral" avalía os coñecementos que o alumno amose sobre a época na que se sitúa o autor, tendo primordialmente en conta a relevancia filosófica dos trazos que se mencionen.

2ª parte → 6 puntos

- Trátase de avaliar **os coñecementos sobre o autor** centrándose na **cuestión temática formulada** e, en relación con esta, a **comprensión do texto.**

3ª parte → 1,5 puntos distribuídos consonte aos seguintes criterios e proporcións:

— Cuestión transversal..... **1,5 puntos**

— Comentario persoal ..... **[1 pto.]**

- Trátase de avaliar **a capacidade do/da alumno/a** para situar a cuestión temática no **horizonte global da historia da filosofía**.
- Hai que contar coa posibilidade de que un/unha alumno/a poida introducir algún atinado comentario persoal que poña en evidencia a súa comprensión. Os comentarios persoais que a/a alumno/a poida eventualmente facer se son pertinentes e atinados poden ser avaliados ata 0,5 puntos. Isto é: no hipotético –ben que improbable– caso dun/dunha alumno/a que non sendo capaz de establecer unha relación nos termos nos que se lle require, introduce comentarios pertinentes e atinados outorgaríaselle **0,5 puntos**.

Todas estas cualificacións **presupoñen que** estamos diante dunha composición unitaria, sintáctica e retoricamente ben estructurada, escrita con pulcritude, respectando escrupulosamente a normativa ortográfica que corresponda, usando o léxico adecuado e poñendo en evidencia unha boa comprensión dos conceptos concernidos.

Os defectos en todos estes aspectos poden ser **penalizados** con **ata 3 puntos**:

Defectos na composición:	perda de **ata 1 punto**
Incorrección ortográfica e/ou gramatical:	perda de **ata 1 punto**
Pobreza léxica e insuficiencia no manexo dos conceptos:	perda de **ata 1 punto**

— Entre os "defectos de composición" débese penalizar o recurso abusivo a esquemas e cadros que claramente pretendan substituír a exposición verbal, respectando, claro está, aqueles esquemas ou cadros que, sen eludir a redacción, estean oportunamente introducidos como complementos da mesma.

— O carácter unitario da exposición non se desprende da mera ausencia de compartimentación, senón que se refire á efectiva estructuración unitaria. En todo caso a mera fragmentación do exame deberá ser penalizada cun mínimo de 0,5 puntos.

— No tocante á corrección ortográfica e gramatical debemos ser tolerantes cos erros eventuais debidos ás circunstancias propias dun exame. Tamén podemos interpretar con laxitude erros particulares e reiterativos (incorrecciónns ortográficas limitadas en tal ou cal vocábulo, construcción defectuosa de tal ou cal estructura gramatical). Temos, iso si, que prestar atención ao teor xeral do exercicio, sobre todo á combinación de reiteración e diversidade nas incorrecciónns ortográficas, revelando grave descoñecemento e/ou desidia, así como a

incapacidade para manter un nivel xeral de corrección gramatical. Penalizarase con contundencia aqueles exames nos que predomine o anacoluto.

— No que atinxe ao uso do léxico e máis á comprensión conceptual debemos de ser rigorosos con aqueles termos e conceptos que resulten esenciais para a comprensión do texto e das cuestións formuladas, así como para a correcta elaboración das respostas. Debemos penalizar os defectos expresivos que denoten carencias discursivas graves dentro do nivel esixible para unha persoa que aspire a acceder á universidade (que é do que se trata).